

Budapest

VIII., József-körut 29.

KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel 12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy
részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti*
Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koro-
nára vannak biztosítva.

A »Kitartás« cizmű jótékonyági
egyesület alapszabályait a nagym.
magyar királyi Belügyminiszterium
49.452.902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. felügyelő és ügyész.
Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *szigeti Barthos Andor* m. k. keres-
kedelemügyi titkár, *Fábián Lajos* mérnök, *Horváth István* mozdony-főszerező
Vécsey Frigyes máv. altiszt, *Sándor Márkus* máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egye-
sületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset
ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,
b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség
esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék
szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezménye-
zettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálzási segély fizet-
tetik ki. Maga a tag, nevének elhalálozása esetén, fokozatosan 500 koro-
nára emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap
még életében, mely a halálzási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli
ügyekben az egyesület ügyészége által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« cizmű hetilapja minden tagnak már
a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha
belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan
havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem
töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket
még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági
díj czimén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Választmányi ülés. E hó 22-én **délután 2 órakor** egyesületünk fejlesztése érdekében folytatólagos **zárt választmányi ülést** tartunk és felkérjük a választmány tagjait, hogy lehetőleg **teljes számban** megjelenni sziveskedjenek.

A **Kitartás Takarékos és Hitelszövetkezet**, amint azt lapunkban már több ízben jeleztük, e hó 1-én megkezdte működését.

Felkérjük tehát mindazokat, a kik ezen szövetkezetnek tagjai, hogy befizetéseiket mielőbb teljesítsék, nehogy később a hátralék felszaporodása folytán a teljesítendő befizetések pótlása nehézségekbe ütközzék.

Miután pedig az egy évi befizetés 52 koronát tesz ki, legezlszerűbbnek tartjuk, ha ezt a szövetkezet tagjai havi 5 koronás részletekben törlesztik, míg a fenti összeg fedezve nincs.

Az alapszabályokat egész terjedelmükben közölni fogjuk lapunkban, a mint azok az illetékes hatóságtól, a hová bejegyzés és jóváhagyás végett beküldettek, visszaérkeznek.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 11. számában kimutatott segélyösszeg 46.800 korona

Ujabb segély.

120 Ponikló Alfréd máv. szertárfelvigyázó Rákos, a tag halála után 1000 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 11. számában kimutatott segélyösszeg 18 676 korona 66 fillér.

Az 1848/49-iki orosz beavatkozásról.

Frolow után.

Az 1849-iki fegyveres beavatkozás eszméjét legelőször nem Szt.-Pétervárott vagy Moszkvában, hanem csakis Bécsben vetették föl, midőn a fegyveres lázadás elnyomására tett sokféle kísérletekkel az osztrák tábornokok kudarcot vallottak, és csupán idő kérdésének kellett tekinteni a magyar hadaknak Bécsbe való diadalmas bevonulását. A beavatkozást rövidlátó udvari köreink ép úgy tekintették, mintha Bécsből néhány száz millió rubelt kértek volna kölcsön a Kreml kincstárából, de eszük ágában sem volt a politikai oldalát figyelembe venni. »A cheval Messieurs!« kiáltá Miklós czár, az 1848-iki francia forradalom hírének hallatára. Igen is, lóra kellett volna ülnünk, de egészen másféle irányban.

Amennyire emlékszem s egykoru bajtársaimtól hallottam, a beavatkozást leginkább magasabb kato-

nai körökben ellenezték, mert kevés kivétellel mindenki tudta s érezte, hogy legjobb esetben csakis nagyon olcsó babérokra tehetünk szert, melyet tőlünk senki sem fog irigyelni. De azt sem tartották lehetetlennek, hogy az 1834-iki lengyel forradalom példájára a hadi szerencse néhány esetben ellenünk fordulhat, ami aztán az egész hadsereg szellemére kiszámíthatatlan káros hatást gyakorolna. A czár elnöklete alatt tartott haditanács üléseiben Sass, nemkülönben Rüdiger tábornokok határozottan ellenezték a fegyveres beavatkozást oly alakban, a milyenben azt osztrák részről követelték. Ugyanis eleinte a bécsi kormány egyetlenegy hadtest bevonulását kívánta, és pedig Erdélybe. Utóbb, midőn ezen optimisztikus felfogásból eredő terv hasztalannak mutatkozott, 30,000 ember felállítását tartották szükségesnek, és pedig Morvaország déli részeiben, de már a harmadik verzió szerint 100,000 embert kívántak és pedig azonnal. Ily eltérő javaslatok világosan oda mutattak,

hogy a bécsi kormány nincsen önmagával tisztában a fegyveres segély minőségéről, vagy pedig a sok tapogatózás által azt akarja elérni, hogy részünkről történjék meg és pedig tulajdon belátásunk szerint a számszerinti megállapodás, minek Ausztriára nézve az lett volna előnyös következése, hogy azon esetre, ha czélt nem érünk, őket a felelősség ne illethesse. Sass és Rüdiger határozott adatokat követeltek az osztrák hadak állapotáról, nemkülönben a lázadók hadi erejéről, mert az eddigelé felmerült tudósításokból azt kellett következtetni, hogy számszándékos elferdítésekkel van dolgunk. 1849 január 21-én Miklós czár Berg grófot oly utasítással küldte Bécsbe, hogy magát tájékozva, leginkább az iránt kérjen felvilágosítást, mikorára leend szükség a fegyveres segélyre. Berg gróf Krakóban Kolowrat gróf osztrák tábornokkal találkozott, ki külön küldetésben utazott Szt.-Pétervárra. Szerinte kétségtelen volt, hogy a lázadás néhány nap alatt el fog nyomtatni, mert Windischgrätz egész seregével nyomában van a futó lázadó csapatoknak, melyeknek észak felől Vogel és Schlick tábornokok utját vágják. Pestről részint Debreczenbe, részint pedig Felső-Magyarországba menekültek a lázadók s így rendes hadjáratról többé szó nem lehet. Nézete szerint legjobb lenne, ha Berg gróf vele együtt Szt.-Pétervárra visszautaznék, hol tudósításai minden további intézkedést fölöslegessé fog-nak tenni.

Minden más körülmények közt, Berg tábornok hajlandó lett volna a tanács követésére, de egyrésztől ismert a czár természetét, ki önálló elhatározást nem igen tűrt ott, hol parancsának teljesítése forgott szóban, másrésztől a nagyon is eltérő osztrák tudósítások, javaslatok és kívánalmak megingatták a vitéz tábornok bizalmát, ki végre arra határozta el magát, hogy a czár parancsát minden körülmények közt végre fogja hajtani, s így Kolowrat gróftól elbucszva, Bécs felé vette utját.

Még aznap két alantas osztrák tiszttel találkozott, kik őt nem ismerve, széles jó kedvükben kiböfentették, hogy Windischgrätz herczeg úgy járt a lázadókkal, mint az egyszeri vadász, ki mindig csak a szarvas agancsait láthatta, anélkül, hogy lövéshez juthatott volna, vagyis más szavakkal a Pest körül tervezett végleges szétugratás absolute nem sikerült, s a magyar hadak a legjobb rendben odább vonultak. Bécsben a tábornok már ennél sokkal határozotabb felvilágosításokat kapott, sőt minden további kérdezősködés nélkül annak jutott tudomására, hogy Windischgrätz herczeg terve tökéletesen meggyűsült, sőt az előzmények után ítélve, majdnem biztosra vehető, miszerint ma-holnap az üldözöttek szerepet fognak cserélni. Hivatalos közleményekről eleinte nem volt szó, és pedig azon különös mentség alapján, hogy a herczeg-tábornagy futárjai a rossz időjárás miatt még nem érkeztek meg, midőn pedig ilyesmit hatod napon Berg tábornok megérkezése után még sem lehetett ismétetni, azzal bocsájtott el a czár küldötte, hogy a legközelebbi diadalmas akció befejezése után az erről szóló hivatalos jelentés azonnal Szt.-Pétervárra is elmegy. Az általános helyzet szignaturája azt a benyomást tette Berg grófra, mintha bizonyos bécsi körök az intervenczió eszméjét határozottan visszautasítanák, míg más részről szükséges volta többé-kevésbé burkolt szavakban értésére adatott.

Ezentul, vagyis 1849 február közepétől számítva, mindinkább előtérbe nyomult a minden uton-módon

takargatott szorultság, sőt az elvétve észlelt ellenszenv az orosz beavatkozás iránt Bécsben végképen elmúlt. Most csak az időpontról, a segély minőségéről s leginkább arról volt szó, miképen mellőztessék a többi európai kabinetek ellenszenvé, mely leginkább Londonban határozott ellenségeskedéssé készült fajulni. De épen ez utóbbi körülménynek köszönhető az osztrák kormány segélyünket, mert Miklós czár, kinek természete ellentmondást nem tűrt, oda utasította Budberg bárót, miszerint a st.-jamesi kabinet fondorkodásait határozottan utasítsa vissza, és jelentse ki, hogy a fegyveres beavatkozást Oroszország tulajdon érdekében mindenesetre még akkor is végre fogja hajtani, ha a többi hatalmasságok ellene fölkelnének.

Meglehet, hogy az akkori angol kormány többi tagjai nem érdeklődtek Magyarország sorsa iránt, de sokkal valószínűbb, hogy az intervenczióból az orosz-osztrákszövetség felbomlását látták fejlődni, mely feltevés csakugyan valónak is bizonyult. Az angol ellenkezés egyszerre megszűnt, mire aztán az anélkül is közömbös francia kormány egy szóval sem szaporította addig felhozott érveit a beavatkozás ellen.

Minden más országban az ily feltűnő módon félbeszakadt ellenkezés legalább is jogosult gyanut ébresztett volna, de a szt.-pétervári udvaroncok serege az orosz hatalom előtti meghunyászkodást látott benne, és nem győzte eléggé a czár bölcsességét dicsérni, melylyel a lázadás és forradalom elterjedését meggyűsította. Arra senki sem gondolt vagy tán nem akart gondolni, hogy a fegyveres beavatkozás egész Európát nyakunkra fogja zudítani. Egyes nyilatkozatok, melyek a fontos lépés meggondolását javasolták, még inkább felingerelték a czár akaratát, elanynyira, hogy a különben nagyon is tevékeny fejedelem, tulajdon országos gondjainak teljes mellőzésével, kizárólag a magyar expedició részletezésével foglalkozott.

E kedvező hangulatot Bécsben nagyon ügyesen felhasználták. Az eleinte 20—25 ezer emberre számított segély 180—200 ezerre rugott, s néhány hét leforgása alatt egy orosz hadosztály már Morvaország déli határán harcckészen várta az osztrák fővezér parancsát. Varsóban, hova a czár főhadiszállását áttette, nem arról volt többé a szó, ki vigye most már a hadjárat költségeit, melyek előreláthatólag sok millióra fognak rugni, azt sem vették figyelembe, ki fogja élelmezni hadainkat, ha egyszer a harctérre érkeztek, mindezen fontos és életbe vágó kérdések mellőzésével Miklós czár lázas tevékenységgel összeállította katonai kisérétét és sokszor éjjel segédeit azzal lármázta fel, hogy az egyik vagy másik lovas ezred hadi létszámát tudni akarja.

A Kaukázusban működő ezredparancsnokok és egyéb megbízható törzstiszteknek lóhalálában a magyarok ellen induló hadsereghez kellett bevonulniok és nem egyszer történt, hogy valamely ezred egy hét lefolyása alatt négy új parancsnokot kapott, míg a czár belátása szerint az igazi emberre akadtak.

Paskievics herczeg, ki a Kaukázusban és Lengyelországban szerzett babérait féltette, hiába szabódott a nékie szánt vezérkari főnökség ellen, Miklós czár annyira el volt kápatva a küszöbön lévő hadjárat esélyei által, hogy a varsói herczegét meg sem hallgatta. Egyik futár a másikat kergette Bécs felé, ha pedig onnan sürgöny vagy futár érkezett, a czárt még álmából is fel kellett kelteni, nehogy valami elmulasztassék. Igaz, hogy aránylag ily rövid idő alatt Oroszország még soha se látott együtt oly szép

és harczképes hadsereget, de a következés azt mutatta, hogy sokkal jobb lett volna, ha e helyett az egész birodalom nyomorékjai jöttek volna Magyarországra!

Most azonban a sors úgy akarta, hogy még egyszer rámutasson a veszélyre, mely Oroszországot fenyegette.

Az osztrák kormány, illetőleg fővezénylet nem odázhatta el többé a tetteges segítség igénybevételét, s mindjárt az első fellépés alkalmával az orosz csapatoknak kellett a már tönkre menő félben levő szövetségeseiket a hinárból kihuzni.

Ugyanezen legelső szereplés alkalmával kitünt, hogy a német fővezér egy cseppet sem bánja, ha holmi ügyetlen intézkedések nyomán, minden kigondolható cél elérése nélkül, néhány ezer orosz katona elvész. Mert midőn a szegény Paniutin-hadosztály együttes működése is csak nehezen volt képes a fölnyire kapott lázadókat visszanyomni, ugyanakkor Haynau báró e czélra a hadosztály felét elégségesnek tartotta, minek aztán Paniutine erélyes fellépése nélkül, ki tüstént egész hadosztályát rendelte előre, az lett volna a vége, hogy az osztrák széjjel vert csapatok után a mieinkre kerül a sor. — Schlick osztrák tábornok elismeréssel fogadta Paniutine segítségét, de a német fővezér nem tartotta érdekesnek, hogy e részben nyilatkozott volna.

Tehát mielőtt a legelső orosz katona a csatárra lépett volna, Pozsonyban Berg tábornok s vezérkari főnök jelenlétében haditanács tartatott oly czélból, hogy ezen alkalommal a végleges megbeszélések megtörténjenek.

Mindenekelőtt felolvastatott a német csapatok hadirendje (*Ordre de bataille*), továbbá azon hivatalos jelentések, melyek e részben a lázadók csapatairól az osztrák fővezénylethez érkeztek. Ezen okmányok szerint a magyarok legfeljebb 10-12 ezer harczképes emberrel rendelkeztek Magyarországon, míg Erdélyben 3-4 ezer ember bujdosott apró csoportokban. A hatvani, isaszeghi, váci és nagy-sarlói ütközetek hadászati tekintetben mindig a németek előnyére végződtek, és a határ felé való visszavonulás csak azért lön elrendelve, hogy az Olaszországból érkező csapatokkal való együttes előrenyomulás annál könnyebben eszközölhető lehessen.

Ezen valótlan állítások ellenében Berg tábornok felolvasta Petruszewski és Obelev vezérkari ezredek jelentéseit a harczterről, melyek homlokegyenest ellenkeztek a most előadott hivatalos közleményekkel, s midőn erre a német főtisztek hangos hahotára fakadtak, Berg gróf első felindulásában nyíltan kimondta, hogy ily körülmények közt, midőn a szántszándékos rosszakarat felől kétség többé nem lehet, ő részéről egyetlen egy orosz gránátost sem küldene át a határon, és pedig annál kevésbbé, minthogy a folytonosan győzedelmeskedő német csapatok ilyformán segílyre csakugyan nem szorulnak. Kétséget nem szenved, hogy Berg tábornok a pozsonyi haditanács lefolyásáról a császárnak jelentést tett, de a miként már említettem, ez a császár ingerlékeny természetére bizonyára épen az ellenkező hatást gyakorolhatta.

Ugyanezen időben mutatkoztak a porosz két-szinűség első jelei, melyek aztán utóbb 1854-ben oly találó kifejezést nyertek. Daczára a porosz tartományokban előfordult kormányellenes tünteté-

seknek, a berlini kabinet kaján szemekkel nézte az orosz osztrák szövetség keletkezését és mintegy biztatásul netáni félreértések ellen, 40,000 embert ajánlott fel Ausztriának a magyar forradalom elnyomására, mely haderő tényleg Szilézia határszélein fel is állítottott.

A torpedók az újabb kor háborúiban.

Az eszme és törekvés, mely oda irányul, hogy az ellenséges hajókat észrevétlenül a víz alatt lehessen tönkre tenni vagy legalább is megrongálni, nem új; már a mult század utolsó felében tettek kísérletet Amerikában, Angol- és Franciaországban oly apróbb járművekkel, melyeknek a víz alatt láthatatlanul kellett mozogniok; Fulton gőzhajója nevezetes gépezetén kívül robbantó lövegekkel is fel volt fegyverezve, melyeket ő a sajjóc (zsibasztó rája) nevű villanyos halhoz való hasonlóságukért »torpedók«-nak nevezett, noha e hasonlóság nem volt valami nagy, sem ok, sem okozat tekintetében. A név megmaradt, bár a találmányból azóta, főleg az észak-amerikai polgárháború alatt szerzett bő tapasztalatok által is gazdagítva, valóságos tudomány fejlődött ki.

A mostani tengeri hadászatra nézve a torpedónak kettős jelentősége van: egyfelől a passiv védelem céljaira szolgál, s mint ilyen inkább nevezhető »tengeri vagy víz alatti aknának«, másfelől meg hatalmas támadó fegyverül is használható, bár használatának ez utóbbi módja még sok javításra és tökéletesítésre szorul.

Háború idején a tengeri hatalmasságoknak mindenek előtt hadi és kereskedelmi hajóik állomásait, tehát a kikötőket kell biztonságba, illetőleg jól védett állapotba helyezniök. Az ellenség támadásait okvetlenül meg kell akadályozni, s ezáltal költséges építkezéseket és nagy értékű hadiszerekszeteket kell a megsemmisítés vagy elfoglalás ellen oltalmazni. E cél elérésére a torpedók kitünő szolgálatokat tesznek. Az oroszok más czélra is használták a torpedókat; tele rakták velök a Duna medrét, hogy a török monitorok az átvívó hidak készítésében meg ne gátolhassák őket. A földolog az, hogy az ellenséget tisztességes távolban lehessen tartani, s e szolgálatot a torpedó majd mindig megteszi, részint az általa gerjesztett félelem, részint a roppant károk által, melyeket az ellenfélnek okozni szokott.

Hogy a védelmi eszközül használt torpedónak milyen a külső alakja, nehéz úgy általánosságban megmondani, mert a legkülönbözőbb alakokban szokták előállítani; majd négyszögletű ládává, majd ismét hengerré idomítják; vannak gomba-, hal- s egyszerű vagy pedig alapjoknál fogva összenőtt kettős pyramis (lobor-) alakúak is. Nagyságuk szintén változó, de anyiban mind egyformák, hogy szilárd ércszekrényből állanak, melyet ötven fontnyitól meghatározatlan mennyiségűig terjedhető robbantó anyaggal szokták megtölteni. Valamennyi tengeri hatalom más szerkezetű torpedókat készített, s büszke rá, ha ezen a téren más hatalmasságoknál előbb állhat; minden év legalább is egy tucat új találmányt szül, melyek a torpedók alakját is folytonosan változtatják, s így ez ördögi mesterség még mindig a tökéletesedés korát éli.

A hol az egyszerű védelemre akarnak szorítani, a torpedó-zárlatot aránylag csekély költséggel is elő lehet állítani. Képzeljük magunknak egy kikötőhöz vezető, rendes keskeny bejáratot, melyet homokzátványok, sziklák vagy sekélyek oly veszélyessé tesznek, hogy az ezek közt itt-ott mutatkozó mélyebb csatornában békés viszonyok között is csak ügyes révkalauz vezetése mellett járhatni megnyugtató biztonsággal. Béke idején a járható vízi utat üres hordók, parafatuskók s más tengeri jelek mutatják, de háboruban ezek az utmutatók mind eltűnnek, s csupán a révkalauz tartja meg jól azoknak helyét emlékezetében, hogy a tekervényes vízi ösvényt el ne tévessze. A torpedókat mint üres érczartányokat szállítják el a gyárból, s a kikötők hadi szertáraiban töltik meg. E célra különféle robbantó szereket használnak, melyekhez képest a lőpor valóságos ártatlan jószág; ily szerek többek közt nitroglycerin, dynamit, de főleg a megnedvesített és összenyomott lőgyapot. A kikötő elzárását jól megválogatott legénység hajtja végre, mely e veszedelmes foglalkozásban kitűnő gyakorlottságra tett szert. A torpedókat kis csónakokba helyezik, a víz felületén egyenes vagy görbe képzeleti vonalt húznak, s egymástól egyenlő távolságokban úgy rakják le a torpedókat, hogy azok lánczczal megannyi horgonyhoz vannak erősítve a víz fenekén, de azért szabadon lebeghetnek a víz felülete alatt a kívánt mélységben. Az így lerakott torpedók első sorát egy második, s szükség esetén harmadik követi, melynek torpedói úgy helyeztetnek el, hogy az előbbi sor minden két torpedója közt a következő sorbelié közbül essék, tehát épen úgy, a hogy a sakktábla egyenlő színű mezői vannak elrendezve. Láthatjuk tehát, hogy ily sokszoros zár között a hajó nem haladhat el a nélkül, hogy valamelyik torpedóba ne ütközzék. Pedig épen ez az összeütközés idézi elő végpusztulását. Ugyanis valamennyi torpedó felső részére oly készülék van alkalmazva, melynek érintése a pokolgépet azonnal felrobbantja. E készülék kis üvegesből áll, mely ha széttörik, folyékony tartalma rögtön a torpedó előterébe ömlik, mely gyúlékony anyaggal van megtöltve s azonnal meggyul, mitől aztán az egész pokolgép felrobban. A robbanás iszonyu hatását leírni lehetetlen. Gyorsan és egyszerre következik be az, mint a villámcsapás. Menekvésről vagy mentésről szó sem lehet. A szó teljes értelmében megsemmisül a legszilárdabban épült hajó is, menthetetlenül, emberestől, mindenestől.

A torpedók lerakásának csendes időben s akkor is a legnagyobb vigyázattal kell történnie, mert az említett kis üvegeső véletlen széttörése az illető csónak legénységét rögtön a másvilágba röpitene. Azután, ha már a háboru bevégeződött s a torpedók nagy része használatlanul maradt, föl is kell azokat szedni és ártalmatlanná tenni, a mi épen oly nagy évatossággal megy végbe mint a lerakás. Az is megtörténik, hogy egy-két torpedó elszabadul a horgonyról, s mint a tengerészek ijesztő réme, szabadon csatangol a hullámok között. Csak áldani lehet az oly delphint, czápát vagy czethalat, mely végzetes tudnivágyból közelebbi érintkezésbe jutván e csatangoló szörnyetegekkel, azoknak áldozatul esik s az emberiséget a fenyegető veszélytől megszabadítja.

Mint láttuk, az ugynevezett contact-torpedók (összeütközés felytán elsülő torpedók), ha egyszer le vannak rakva, semmi különös szolgálatot nem kívánnak, s egészen a véletlenre szokták bízni azokat.

Másképen áll a dolog ama tengeri aknákkal, melyeknek működése katonai parancsszó alá van helyezve, anélkül azonban, hogy hatásuknak feltétlen bizonyossága ezáltal csökkenne. Mint sok más dolognál a világon, úgy itt is a villanyosságához kellett folyamodni segítségért. A torpedó maga egészen változatlanul maradhat, csupán a gyúlékony folyadékot tartalmazó üregcsőre nincsen szükség, s ahelyett két vezető sodrony köti össze egy villanyteleppel a robbantó anyagot, melyet tehát a villanyszikra gyújt meg. Az ily torpedók összes vezető sodronyai a part bizonyos helyén felállított észleldében két külön csoportta egyesülnek, az ott levő erős villanytelep plus és minus, azaz tevőleges és nemleges sarkainál. Így tehát minden torpedó két sodronyával és a villanyteleppel egy lánczot képez; mihelyet ezt a lánczot elzárják, a villanyfolyam a két sodrony végei közt a torpedó gyuanyagába ugrik át, s azt felrobbantja. Ez a láncz elzárás egy gomb megnyomása által történik. Ugyanis az észleldő teremben lévő kis asztalon annyi gomb van elhelyezve, ahány torpedót a tengerben vagy folyóban leraktak, s minden gomb egy-egy torpedót képvisel, úgy hogy a gombok elhelyezése és csoportosítása bent az asztalon teljesen megfelel a torpedók külső elhelyezésének. Ugyanez asztalon a sötét kamara (Camera obscura) segítségével az egész kikötő vagy torpedókkal megrakott vízterület képe tisztán lerajzolódik, úgy hogyha e torpedók helyét a víz felületén jelek mutatnák, ama jelek képei épen az illető gombokra esnének. Az ily torpedók leginkább olyan helyeken szükségesek multhatatlanul, ahol a védekező hatalomnak érdekében áll, hogy hajói szabadon járjanak ki s be vagy föl s alá az aláaknázott vízterületen anélkül, hogy azokat veszedelem érhetné, ellenben az ellenséges hajókat bármely pillanatban légbe lehessen röpiteni.

Az ily készülék természetesen a legnagyobb vigyázatot követeli. Aki az észleldő teremben őrködik, az asztalon tisztán láthatja mindazon hajók vagy egyéb tárgyak árnyképeit, melyek a folyó vagy kikötő illető területén elvonulnak. Egy hajó például a zárlaton belül hatol, de az nem ellenség, tehát mehet tovább; sötét árnya épen ott lebeg a végzetteljes gombok egyikén, de az érintetlenül marad, a galvanikus láncz nem zárul be, a gyuanyag nem robban föl s a torpedó mint egy alvó szörnyeteg ott fekszik a víz fenekén, s a hajó nem is sejtve, hogy élete csak egy sodronyszálon függ, nyugodtan sikamlík tovább.

De mi történik most? Mint valami keskeny, sötét vonal közeledik egy ellenséges monitor a zárlathoz s alacsony felső részéből csak fekete kéménye látszik ki s a két ágyutorony alig néhány lábnyira emeli föl fejét a víz felületéről. A vas testből hatalmas tűzsugár és tömött füstgomoly lövel ki s óriási löveg süvölt végig a levegőben. A monitor lödözni kezd. Az észleldében figyelő gépész tekintete az asztalra van szegezve. Most a monitor árnyának széle, azután a közepe a gombra vetődik; a gépész fölemelt ujjának egyetlen mozdulatától száz meg száz emberélet és tömérdek érték megsemmisülése függ; egy nyomás — és az árnykép iszonyuan fölkaravagó árnyfelhővé szakadozik szét! A monitor a légbe röpült!

Mint védelmi eszközök oly hathatóságok mondhatni csalhatatlanok, hogy főérdemük inkább az általuk gerjesztett félelemben keresendő. Az utolsó német-franczia háboru alatt ennek a félelemnek

köszönhették a németek, hogy kikötőhelyeiket a francziák hajóhada tönkre nem tette.

Már a támadásra szánt torpedók nem kecses-
tetnek oly biztos eredménnyel, s azonkívül a
támadókra nézve is könnyebben veszélyesekké vál-
hatnak. E célra sikeresen használhatók a fentebb
ismertetett közönséges torpedók is, melyek vala-
mely kemény tárgyhoz ütődésök következtében
robbannak szét. Egy kis gőzbárkába (torpedó-bárka)
megfelelő számú, életre-halálra elszánt legénységet
ültetnek, s a bárka orrához két lehetőleg hosszú
és erős póznát alkalmaznak, melyeknek végére egy-
egy torpedó van erősítve. Sötét éjjel szokták útnak
indítani a bárkát, hogy az ellenséges hajót föl-
keresse. Sötétben, minden világítás nélkül és nesze-
telenül közelít a végzeteljes bárka pusztulásra
ítélt áldozatához s mihelyest hozzá ütődött, a
robbanás azonnal bekövetkezik; az óriási hajó falán
mély, tátongó nyílások támadnak, melyekbe a víz
feltartóztatathatatlantul todul be. A torpedók gyújtó-
szerkezetét lehet úgy is készíteni, hogy a robbanó
szerek csak bizonyos meghatározott idő múlva
gyuladnak meg. Az ily torpedókat is az éj sötété-
ben szokták az ellenséges hajókhoz közel vinni,
hol a pokolgépet a hajó legérzékenyebb részén
helyezik el, többnyire a kormánynál vagy a csavar-
nál, s ezután ez orvbárka legénységével együtt
gyorsan biztos távolba illan, mielőtt a robbanás
bekövetkeznék. Ilyen torpedóval robbantotta föl két
orosz tiszta a „Szeifit“ nevű török monitort is. Nem
igen mondható, biz' ez valami nagyon dicsőséges
harczmódnak.

Mind a védelemre, mind a támadásra szánt
torpedók ellen igen bajos, majdnem lehetetlen véde-
kezni. Mondják ugyan, hogy a kaukázusi partvidékek
lakói ama torpedókat, melyeket az oroszok a török
háborúban a Fekete-tenger ottani kikötőibe sülyesz-
tettek, jó pénzért egyszerűen kihalászták, de a
Dunánál a törökök ilyen torpedó-halászatokat —
miért, miért nem — még eddig nem alkalmazták.
De más módját is találták fel és alkalmazták —
Hobert pasa utasításai szerint — a törökök a
torpedók ellen való védekezésnek. A páncélos és
más hadi hajóktól bizonyos távolságban erős
lánczokkal összekötött csónakokból áttörhetetlen
védövet képeztek, melyen át a torpedó-bárkák nem
juthattak el a hajóhoz. Egy-két csónakot talán
légbe röptethetnek, ámde az alatt a monitor is tönkre
lőheti őket. Ily készülékkel már egyszer fényesen
verték vissza a török páncélosok a muszka torpedó-
hajók támadását. Ez idő szerint legbiztosabban
úgy óvakodhatik a hajó a torpedó-bárkák ellen,
ha ezek közeledését idejekorán észreveszi. E célra
leginkább használható a *villányvilágítás*, mely az éj
homályát nagy távolságra eloszlatja. Ilyen villany-
világítással tettek kísérletet közelebről a cher-
bourgi révben annak kitudása végett, hogy észre
lehet-e venni annak fényénél a közelgő torpedó-
bárkát. Sötét, viharos éj volt; a torpedó-bárka
évatosan lopva közeledett egy páncélos hajó felé;
de ez csakhamar fölfedezte alattomos ellenfelét
a vakító villanyfény világánál, melylyel éjente a
láthatárt szokták kémlelni, s egy jól célzott ágyú-
golyóval visszatérésre kényszerítette a vészthozó
kis járművet.

A villannyal elsüthető torpedóknak is ugyanaz
a célja, mi a többinek: alattomos pusztítás és
gyilkolás. Ennek torpedóit vagy a partról vagy pedig

magáról a kis bárkáról villansodrony közvetítésével
szokták felrobbantani. Főleg nagyobb mérvű tengeri
harczokban lehet nagy sikerrel használni, a nyílt
tengeren, hol a bárka könnyen és biztosan mozoghat.
Itt aztán iszonyu rombolást vihet véghez az ellen-
hajói közt. Legénysége pár elszánt emberből áll,
kik sötét éjjel vagy lőporfüst-okozta homályban
végzik gyászos munkájukat.

Végül megemlítjük még a vontatott (Schlepp-)
torpedót is. Ez a Harwey angol kapitány által ké-
szített lövedék-(projectil-)torpedó, melyet kötéllel
vontatnak a megtámadandó hajóhoz, de a támadókra
nézve is könnyen veszélyessé válhatik. 50 kgrm.
lőgyapotot vagy dynamitot tartalmazó rézedényből
áll, mely faladába van elhelyezve. A vontató kötél
előrszéhez van erősítve, míg hátsó részéhez kurtább
zsinag van kötve, melynek végére parafagömb van
erősítve, hogy a pokolgép holléte szemmel tartható
legyen és egyszersmind azt kívánt mélységben tartsa
a víz alatt. Nem egyenesen, hanem 45 foknyi szögben
vontatják az ellenséges hajóhoz, miért is ennek orrá-
nál a torpedót vivő hajónak oly módon kell elhaladnia,
hogy az ellenséges hajó a torpedónak mintegy akarva
nem akarva, neki menjen. Egyszerű szerkezeténél
fogva bárminő hajó használhatja s ennél fogva hiányai
daczára is használatba vette azt majd minden állam.
Főhiánya abban áll, hogy szüntelenül szemmel kell
tartani, különben célja kockázattal lenne. Azon-
kívül tengeri csaták alkalmával könnyen saját hajó-
ját robbanthatja szét. Mozgása igen lassu s ki van
téve a vízáramlatok szeszélyének. Az ellenség könny-
en észreveheti, kihalásztatja vagy más módon ártal-
matlanná teheti. Eredménye tehát bizonytalan, minél
fogva sokat kell a vízre bocsátani belőlök, hogy egy-
kettő biztosan célját érhesse.

VEGYES KÖZLEMENYEK.

Cserebogarak. A földművelésügyi minisztérium
szak tudósainak jóslata szerint az idén annyi lesz a
cserebogár, amennyire a legöregebb emberek sem
emlékeznek. Ily körülmények folytán a miniszter a
cserebogaraktól veszélyeztetett vidékekre már is
figyelmeztetést küldött, arra szólítva föl a hatóságok-
kat, hogy a közönséget a cserebogarak elleni harcra
minél eredményesebben lelkesítsék. A miniszter,
vagyis a cserebogarak ellensége, azt is tudatta az
érdekeltekkel, hogy ha az idén a cserebogárirtás
nem lesz nagy, az esetben három év múlva ezek a
bogarak annyira elszaporodnak, hogy alighanem
cserebogár-biztosi állásokat kell szervezni.

Magyar-japáni rokonság. Az ősrégi kulturné-
pekkel való közeli rokonságunk újabban komolyan
foglalkoztatja a külföldi és a magyar tudósokat. A
külföldi tudósok már évtizedekkel ezelőtt bebizo-
nyították, hogy az összes ma élő nemzetek között a
magyar van legközelebbi rokonságban az ősrégi
szumir nemzettel; más külföldi tudósok annak
bizonyítgatásával töltik ugyszólván egész életüket,
hogy az etruszkok, a kiktől a rómaiak és a görögök
kulturájukat vették, a magyarral rokon nép voltak,
ma pedig azt olvassuk, hogy egy híres japáni tudós,
Teiszán Siga japáni tanár, annak a bebizonyítására
vállalkozott, hogy a magyarok a japániaktól szár-
maznak. A japáni tudós azt állítja, hogy az ősrégi

időben egy japáni törzs Ázsia belsejébe került és hogy ebből a törzsből erednek a magyarok. A magyar tudomány is azt tartja, hogy a japáni és a magyar nép közeli rokon, a miről a két nemzet nyelvtana és szókincse eléggé tanuskodik, de azt hisszük, hogy a japáni tudós állításába, a mely sajnos, csak ily rövid kivonatban van előttünk, két lényeges tévedés csuszott be. Az egyik az, hogy a magyarok a japániaktól erednek; ez nem helyes, mert a japániak és a magyarok egy közös törzsből erednek, ugyanabból, a melyre a szumirokat is vissza lehet vezetni. Mind a két nemzet a Káspi-tó, vagy az Uralhegység környékéről indult ki, az egyik keletnek, a másik pedig nyugatnak. A magyarok nem származnak tehát a japániaktól, hanem testvér-nemzetek, a melyek bár évezredekkel ezelőtt szakadtak el egymástól, mind e mai napig meg tudták tartani nyelvtanuknak és szókincsüknek sok rokon vonását. Teiszán Sigának másik tévedése az, hogy ősrégi időben egy japáni törzs Ázsia belsejébe került és hogy ebből származtak a magyarok. Ez a fölfogás is tévedésen alapszik, mert a magyarok egyetlen néppel sem mutatnak föl akkora rokonságot, mint a szumirral és ha igaz is az, hogy a japáni nyelvben még ma is nagyon sok szó van, a mely betűről-betűre megegyezik a megfelelő szumir szavakkal és ha egészen bizonyos is az, hogy a magyar és a japáni nyelv is közeli rokon, a rokonság mégis sokkal nagyobb a magyar és a szumir, mint a magyar és a japáni között, semhogy a magyarokat a japániak egyenes leszármazóinak mondhatnók. De a dolog így is elég érdekes arra, hogy tudósaink behatóbban foglalkozzanak vele.

Mikor van láza a gyermeknek? Erre a fontos és a szülőkre nézve rendkívül érdekes kérdésre terjedelmes feleletet ad dr. Widerhofer, Bécs egyik legkeresettebb gyermekorvosa. A hideglelés létét legbiztosabban mutathatjuk ki a hőmérővel. Az egészséges gyermek normalis testhőmérséke 37.5° C. Ha a gyermeket láz gyötri, testének hőmérséke 39.40 , 41 sőt 42° -ra is hág. Az utóbbi szám már veszedelmes állapot jele, mert ily hőmérsék mellett az élet nem tarthat soká. 36.5 — 38° C.-ig a gyermek normalis hőmérsékét jelzi, 38 — 38.5° igen gyenge, 38.5 — 39.5° mérsékelt, 39.5 — 30.5° erős, 40.5 — 41.5° igen erős és végre 41.5 — 42.5° a legerősebb lázt mutatja. Ha a hőmérő higánya 36.5° fokon alól egész 32° C. fokig száll le, ez ugyan nem mutat a hideglelés jelenlétére, de a gyermek erejének hanyatlását jelzi. Mihelyt a gyermek hideglelésben fekszik, a test hőmérsékét naponként legalább háromszor kell megállapítani, míg a magasabb fokú láznál minden három órában. A hőmérőt legjobb a beteg hónaljába helyezni. Ez alkalommal vigyázni kell arra, hogy a hőmérővel az ing ne jöjjön érintkezésbe, továbbá, hogy a bőr egészen fogja körül a higany golyócskát. A hónaljt ezenkívül előbb jól ki kell szárítani. A hőmérő 10 perczig hagyandó a testen. Nagy fontosságú a hőmérő használata az anyákra nézve, mert egyrészt vigasztal, s örömmel töltheti el szívüket, midőn látják hogy beteg gyermekük mindinkább épül, de másrészt azon esetekben, midőn a sors kemény próbára teszi őket, legalább nyugodt a lelkiismeretük a tekintetben, hogy mindent elkövettek, a mire az emberi tudomány képes.

Farsang a cserkeszeknél. Szeptember hó elején minden cserkesz herceg elhagyja a házat, egy hegységbe vonul, s ott sátrat üttet magának. Oda még testvéreinek sem szabad követni. Ott mindenki

álarczban jár, s nem cserkeszül beszél, eljönnek a herceg titkos barátai, kik vele együtt raboltak. Egymást nem ismerik, míg a herceg ismeri mindnyáját. Ez az alakoskodás hat hétig tart, mely idő alatt az álarczosok egy része lopni és rabolni jár, a mikor is sokan megsebesülnek és elesnek, mert ilyen időtájban mindenki szorgosabban őrizi a magáét. Gyakran a hercegek is áldozatul esnek, mert álcázva lévén, senki sem ismeri őket.

A ki tizenégyeszer ment nőül. Amerikából a sokférjűségnek oly esetét jelentik, mely bizonyára ritkítja párját. Egy Riemschneider Teréz nevű német nő, ki most csak 29 éves, a minap tizenegydeszer ment férjhez. A new-yorki törvényszék, mely e hölgy ügyével foglalkozik, kisütötte, hogy a nőnek mind a tizenhárom előbbi férje él s mindegyikkel megesküött.

Asszony-inség. A népszámlálás, a melyet legutóbb az észak-amerikai Egyesült-Államokban tartottak, szenzációs, mert jóformán az egész világon páratlan eredménnyel járt. Kiderült, hogy míg másutt mindenütt a szépnemé a többség, az Unió lakosságában harmadfél millióval kevesebb a nő, mint a férfi. Pedig ennyi dollár-hercegnőt semmi esetre sem hoztak át Európába. Az államok között egyetlenegy olyan sincs a dollárok hazájában, a melyekben több, vagy legalább ugyanannyi nő volna, mint férfi. Kaliforniában 239.504 legény vetélkedik, hogy megkaphassa a 88.755 leány közül valamelyiknek a kezét, Idakóban 23.421 gavallér forgolódik szorongó szívvel 3556 leány körül, még udvariasabb a helyzet Montanában, a hol, ha országos bált rendeznének, két tánczosa jutna minden kisasszonynak. Oregonban négyszer annyi, Washingtonban ötször annyi a fiatalember mint a leány.

Majmok angol védelem alatt. Valamint a zerge az antilop-fajnak utolsó európai maradványa, ép úgy utolsó azok a páviánok, melyek a Berberföld négykezűt képviselik Európában. Ezek a majmok, melyek között ölnyi magasságú is akad, s a melyek a fizikai erő dolgában vetekednek az emberrel is, Gibraltár szikláin tanyáznak. Legutóbb a várba is betolakodtak, hol egy megtermett him-majmot fogságba ejtettek. A majom az üldöző tüzérek ellenében védelmi állást foglalt. A katonák csak úgy keríthették hatalmukba, hogy beleburkolták köpenyeikbe. — Ez a majom feje volt a törzsnek. Miután megmérték, újra szabadon bocsátották. A várparancsnok rendeletet kapott, hogy a majom-kolóniát védelmébe fogadja, s életmódját illetőleg adatokat gyűjtsön. A parancsnok által készített kimutatás szerint a négykezűek gyarmata 25 főből áll, mely a szikláknak a szél ellen megvédett oldalait lakja. Ugy hiszik, hogy a szél ártalmukra van, mert a legnagyobb óvatossággal kerülnek. A majmok oly szabotossággal jósolják meg az időváltozást, hogy angol tisztnek, ha a majmok költözködését veszik észre, bizton számíthatnak zivatarra. A majmok fris rügyekből s a sziklák tövében tenyésző datolyapálmák gyümölcseiből táplálkoznak. Az emberek által eldobott növényekhez a világért sem nyulnának, egyedül a szőlő maradványait szedik össze. A városban levő füges kerteket is meg-meglátogatják. Csodálatos ügyességgel mozognak a 400 méternyi magas csaknem függélyes irányú sziklán. Legnagyobb mulatságukat a bujósdi képezi.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A rejtelmes sziget.

Regény. Irta: Verne Gyula, átdolgozta: Szász Károly.
(Folytatás.)

Tizenharmadik fejezet.

Uj lakás.

Másnap azonnal hozzáfogtak új lakásuk berendezéséhez. Közeledvén a téli idény, nagyon ideje volt, hogy a szellős »Kémény«-ből kissé zártabb helyre juthassanak. Mindazáltal azt is meg akarták tartani menedékhelyül. Cyrusnak első gondja volt meghatározni pontosan, a tenger s a külvilág irányában az új lakhely fekvését. A külső sziklafalat csákányokkal átlukasztani nem volt fölötte nehéz s akkor kitűnt, hogy az egyenesen a tengerparti fővényzatonyra néz és pedig mintegy nyolczvan lábnyi magasságban. Az általok vágott kis nyíláson mindjárt bes kiröpült néhány kőszáli galamb, mintha a gránitpalotát (így nevezték fölfedezői) csak épen számukra fedezték volna fel.

Hogy e palota tágas üregét maguknak egészen kényelmessé tegyék, elhatározták, hogy azt téglaközfalakkal öt vagy hat kisebb üregre rekesztik el. Öt ablakot s egy ajtót terveztek a homlokfalra. Pencroff elismerte az ablakok szükségességét. de nem látta át, mirevaló az ajtó, holott a tó felől természetes s elég kényelmes bejárásuk van. De Cyrus megmagyarázta neki, hogy e bejárás másoknak is, legyenek emberek vagy állatok, ellenséges célból szintén bejárásul szolgálhat, sőt lehet eset, mikor a tó vize is betolulhat rajta, azért jobb lesz azt a bejárást befalazni s legfőlebb egy csekély és könnyen elzárható vízvezetékot hagyni rajta; és az előfalon hagyni bejáratot, melyhez hosszú kötélhágsót alkalmaznak. Ezt maguk után felhuzva, lakhelyöket hozzáférhetetlenné teheték.

— De minek az a sok elővigyázat? — mondá Pencroff; — hiszen még eddig veszedelmes állatokat nem igen találtunk a szigeten. Ami pedig az emberek által való megtámadást illeti, arról szó sem lehet, miután a szigeten rajtunk kívül senki sem lakik.

— Bizonyos vagy-e abban? — kérdé Cyrus, erősen szemébe nézve a tengerésznek.

— Teljesen bizonyosak csak akkor lehetünk, ha majd az egész szigetet bejárjuk, az igaz

— Ugy van; pedig eddigelé még csak igen kis részét ismerjük annak. Aztán, ha a szigeten nincsenek is ellenségeink, jöhetnek kívülről, mert a Csendes-óceán lakói gonosz népek ám. Egyszóval jó az embernek minden eshetőségre készen tartani magát.

Első dolog volt tehát az ablakokat s ajtót elkészíteni. Csákánynyal e munka mégis lassan ment volna. De Cyrusnak elég nitro-glycerinje volt még, hogy célszerűen, mérsékelt adagokban alkalmazva, azzal könnyű szerrel előállithassák a sziklafalon a szükséges nyílásokat. A csákánynak és kalapácsnak csak a nyílások szabályossá tétele s kiegyenlítése maradt a dolga.

A szobák felosztására nézve abban állapodtak

meg, hogy a kötélhágsóval ellátandó külső bejárástól egyenesen nyílják a konyha, azon túl tágas ebédlő, hasonló hálóterem, végre társalgószoba. E sor szoba azonban ne foglalja el az üreg egész hosszát, hanem egy folyosó által elválasztva, még egy jó nagy raktárhely maradjon, melyben a műszerek, eszközök, élelmi s egyéb házi szükségére való tárgyak nyerjenek elhelyezést. Azonkívül maradjon még a felső üreg, mely mintegy padlásul szolgál a lakóknak.

A terv meg levén állapítva, a bányászok ismét téglavetőkké váltak s az általok vetett és égetett téglát, kellő mennyiségben a gránitpalota aljához hordották. Minthogy mindeddig csak a felső bejáraton, a tó felől közeledtek, ami pedig nagy kerülő volt s annál fogva nagy fáradsággal és idővesztéssel járt, — most már eljött az ideje a tervezett kötélhágsó elkészítésének. E célra a »curryjone« nevű kenderfajú növény szárait használták, melyeket annak rendi szerint megtilolva, jó erős kötelekké sodortak össze, hágsófogakul pedig bizonyos vörös czédrusfa szívós és kemény ágait használták. A kötelekből, a hágsón kívül, még csigamüre is jutott elég, melyet a téglának nyolczvan lábnyi magasságba való fölhozására használtak, amint azt mai napság az építő-mesterek szokták, az idő és emberi erő kiméltése céljából. Mindez, Cyrus szakértő vezetése alatt, könnyen ment. S mivel mészköveket is bőven találtak a szigeten, melyeknek kiegészése nem volt nehéz, a kőmives munkában sem volt semmi fennakadás.

E munkák alatt Harbert különösen kitűntette magát készsége, értelmessége és ügyessége által. A mérnök annyira megkedvelte e gyermek ifjút, mintha csak saját fia lett volna; Harbert viszont tisztelettel vegyült szeretettel tekintett Cyrusra. Pencroff aki a kedvence és főnöke közt fejlődő vonzalom által magát csaknem háttérbe szoríttatni látta, még sem érzett féltékenységet ez utóbbi iránt, annyira át volt hatva maga is annak értelmi és erkölcsi fölényétől.

Nab csak Nab volt most is. Olyan maradt mint mindig: maga a bátorság, engedelmesség s önmegtágadás. Urát félistennek tartotta, bár bámulatát nem nyilvánította oly zajosan, mint Pencroff. Ha ez elragadtatva magasztalta a mérnök csaknem emberfölötti szellemi tulajdonait, mosolyogva mondá Nab: »Hisz ez természetes!«

Ami Spilett Gedeont illeti: ő is becsületesen kivette a maga részét a közös munkából, amin a tengerész nem győzött eléggé csodálkozni.

— Pennarágó ember létére, — mondogatá — ugyancsak ügyes! Biz Isten, soha sem gondoltam, hogy ilyen is akadhasson az ujságírók között!

A kötélhágsó május 28-kán végleg föl volt állítva. Nem kevesebb mint száz fokot számlált; oly magas volt a gránitház homlokzata, melyen a kijárás volt. De e nyolczvan lábnyi magsságot szerencsére két részre, mint két emeletre lehetett osztani, egy a közép tájon kiálló, jó széles párkányzatnál, mely a le- és följárásban pihenésül szolgálván, nem csekély könnyebbséget nyújtott. Csak csákányokkal egyenesre kellett igazgatni e párkányzatot s azon erősítették meg az alsó hágsót, melyet azonban egy

kötél segítségével szintén fel lehetett huzni a gránit-házba. Smith Cyrus egyébiránt azt tervezte, hogy majd idővel, vízzel hajtható emelőgép segítségével történjék a följárás. Egyelőre azonban szívesen megelégedtek a kötélhágcsóval is.

Csakhamar nagy gyakorlatot és ügyességet szereztek az azon való fel- és lemászkalásban. Pencroff, aki szokva volt az árbocok és hajókötelek mászásához, leczkéket adhatott nekik itt. De kellett is, hogy adjon, kivált Topnak, mert a szegény négy lábú nem igen volt az ilyen feljárásra alkotva. De Pencroff oly türelmes mester volt, hogy végre Top is csak megtanulta a kötélhágcsón való járást, mint czirkusbeli atyái. Mindamellet Pencroff azután is a hátán vitte le és föl, — amiért Top soha sem panaszkodott.

A munka azontul gyorsan ment. Mindnyájan részt vettek benne, kiki erejéhez s ügyességéhez képest kapván szerepét. A mellett, minthogy a téli — vagyis esős — évszak közeledett, az élelmezési kérdést sem hanyagolták el, s üres idejüket a vadászatra és halászatra, valamint növényi tápanyagok beszerzésére fordították.

Különös szenvedélye volt Harbertnek a növények gyűjtésében. Bár egészen új volt előtte a sziget flórája, elég növénytani ismerettel bírt arra, hogy az eddig előtte ismeretlen fajokat is megtudja határozni, neveik és családjaik szerint.

Sok hasznos, vagy tápláló, vagy fűszeres tartalmu növényt talált így s hozott haza kirándulásaiból: bazsilikumot, melissát, rosmarint, betuniát; egy izben gyógynövényeket keresgélt, melyekről gondolta, hogy egyik lázellenes, a másik szorító vagy hashajtó stb.

— Minek ez a sok haszontalan fü, amiket az urfi összehord nekünk? — kérde Pencroff.

— Hátha megtalálnánk betegedni? — mondá Harbert.

— Nem tudom, miért betegednék meg, — felelt amaz, — hiszen nincsenek doctorok a szigeten.

E járás-kelesei közt egy izben Pencroff és Harbert egy egészen összefurkált talajra akadtak amely sűrű vakandturásokhoz hasonlított s nem egyéb volt, mint egy nagyobbszerű tengerinyul-telep. Amint e helyet bolygatni kezdték, a csinos kis állatok, megriasztva a vadászok által, százanként bujtak elő lyukaikból s eszeveszett futásnak eredtek. Ha Top ott nem lett volna, nem is érthették volna utól; így is, ezuttal csak négy darabot tudtak elfogni. De azok is jó falatot szolgáltatottak a gránitpalotai asztalra, s tudván, hogy a kiriasztott állatok ismét vissza fognak térni telepökre, máskor jobb zsákmányt is remélhettek belőlök. Ami annál jobb volt, mert már izletesen is tudtak sütni, mivel a szobák berendezésekor nem felelték el a konyhába, téglából, czélszerű tüzhelyet is rakni. — A szobák belső berendezése megtörténvén, szikladarabokkal befalazták a felső bejáratot, melybe azonban vízvezető csövet alkalmaztak, mely a tóból ivó- és főzővízzel látta el konyhájokat. Így minden tekintetben kényelmes, egészséges, száraz és világos lakásuk volt, mely nemcsak egy tételre, hanem a szigeten tartózkodásuk egész idejére tökéletesen biztosította őket mind az elemek, mind bármely egyéb ellenséges behatolás vagy támadás ellenében.

Háztartásuknak mindamellet sok hiánya volt még.

Különösen komolyan kellett tárgyalniok a ruha-kérdést is. Egyetlen ruhájok, bármennyire kimélték is munka közben, alig bírhatta ki a telet, s különben is vékony volt arra az esetre, ha netalán kemény hidegek találnának lenni.

Azonban e kérdésnél még Smith Cyrust is elhagyni látszott szokott leleményessége. Valóban, megfelelő állatbőrök nélkül, amelyekhez pedig csak puskás vadászat útján juthattak volna, e kérdés alig lehetett kielégítőleg megoldani.

Egyébiránt a hideg ellen azzal vigasztalták magokat, hogy lakásuk tökéletesen védi őket az elemek dühe ellen, tüzelő fajok pedig bőségesen van, s így a telet majd csak kihuzhatják valahogy, míg a jövő tavasz megmutatja, mit tehetnek e részben is.

A ruhák megújítása kérdését tehát ezuttal elnapolták; s csak azon kelle lenniök, hogy ami ruhájok van, még ezen a télen kitarson.

Sokkal könnyebben boldogultak a világitással.

Pedig az nem csekélyebb dolog volt, mint a ruha kérdése. A hideg ellen be lehet huzódni a szobába — de hova legyen az ember az unalom ellen a setétben, a hosszú téli estéken.

Ez a kérdés nem kevésbé furta a gyarmatosok agyát. Pencroff egyszer előhozta Cyrusnak.

— Annál nincs könnyebb, — mondá ez.

Hogyan?

— Hát fókavadászatot rendezünk.

— S a zsirjából mécszet csinálunk, nemde?

— Pihá, Pencroff! Gyergyát, nem mécszet.

A terv amily egyszerű, ép oly kivihető is volt.

Egy a kis szigetkén ujabban rendezett fókavadászat annyi zsiradékkal látta el őket, amennyiből az egész tételre való gyertyát önthettek. A gyertyaöntés maga nem nehéz mesterség; az állati faggyuból a glicerin-, olein- és stearin-anyagok kiválasztása lúg és méz segítségével történik; a gyertyabelet pedig, ismételt kísérletek után, bizonyos növények rostjai szolgáltatották. Este már gyertyavilágnál ülték körül kandallójuk tűzét.

Még hiányzó házi eszközeiket is vas- és aczél-készletükből elő tudták állítani; készítettek faragó és evőkéseket, ollókat haj- és szakálnyírásra, kézi kis fűrész a tűzifa feldarabolására, sőt gyalut is a butorok készítéséhez. Ma kőmivesek, holnap kovácsok lettek s kis hidat ácsoltak, a tó új kifolyásán való átjárásra, hogy kerülniök ne kelljen, ha a sziget felső részére akarnak eljutni. Élelmiszerek dolgában nem szenvedtek hiányt — csak egyben. Husok, gyümölcsük, zöldségük, mindenük volt bőven — csak kenyérük nem volt. Ennek hiányát nagyon érezték. Remélték ugyan, hogy ha majd az egész szigetet bejárandják, melynek eddig még csak kisebb részét kutathatták át, kenyérgyümölcsre, vagy szágóra, vagy más lisztes növényre fognak akadni, de ez még bizonytalan volt. A véletlen azonban e részben segítségükre jött.

(Folyt. köv.)

A császár ajándéka.

Néhány évvel a párisi forradalom után, 1830. élték még néhányan az első császárság hadvezérei közül, távol tartván magukat az orleanisztikus királyságtól, csendesen, visszavonultan; vidéki jószágok várkastélyaiban.

Egyike az ily gyönyörű és kies fekvésű birtokoknak M. tábornok tulajdona volt, sőt maig is birtokában van családjának.

E kastélyban, mely Kampánia egyik legigézőbb táján fekszik, egy szép juniusi napon, együtt valának a tábornok rokonai és legbizalmasabb barátai.

A vár ura nem szeretett érintkezni azokkal, kik az ugynevezett nagyvilágot képezték s közel viszonyban állottak az orleansi házzal.

A társalgás épen az ország, de különösen a főváros napi és politikai ujdonságai körül forgott, még pedig a legnagyobb hévvel és elénkséggel; midőn egyszerre megnyílik az ajtó s egy delitermetű ifju tengerész tiszt lép a terembe, előkelő modorban üdvözölvén a jelenlevőket, a tábornok elé és nejéhez siett, kik őt a legnagyobb szívélyesség s öröm kifejezésével fogadák.

Szép, vonzóan szép fiatal ember volt.

Öltözéke a legfinomabb anyagból, a legszigorubb pontosság és kifogástalan izléssel készült Csupán a kalpagjához tűzött háromszínű avult, fakó kokárda képezett egész lényével és külsejével szemsértő ellentétet.

Az ifju azonnal észrevév, miszerint valamennyi jelenlevő figyelme az avult kokárdára irányult; nemes vonásu, szép fehér arczát halvány pir futá el. Azonban elfogulatlanul körüljártatott szeméinek szelíd tüze arról tanuskodék, hogy e pir, nem az öröm és büszkeség érzetének a pirja volt.

— Jacquot ur, fogadott fiam! — mutató be őt a tábornok, jelentőségteljes pillantással tekintve nejére. Miközben a vár urának egyik legéltesebb fegyvertársa, kezébe véve az ifju kalpagát, mely meghatottsággal nézegette rajta a szinehagyott, ócska nemzeti jelvényt.

— Tehát ez volna a valódi kokárda, tábornok? — kérdé, oly közel emelve ajkaihoz azt, mintha megcsókolná. Tán érintették is a drága emléket a fellángolt lelkű hős ajkai.

Azután a társasághoz fordulva így szólt, kissé nyers, de nyíltszinű katonás modorban: — Uraim s hölgyeim, ezen kokárdának történetét meg kell ismerniök! Kedves tábornokné! ön bizonyára nem tagadja meg, midőn kérem; legyen kegyes e kíváncsi hölgyek és urak várakozását kielégíteni.

Ezen felszólalásra valamennyien ostromolni kezdék kérelmeikkel a vár urnójét, ki is a közkívátnak hódolva így kezdé elbeszélését:

Egykor, a francziák első császára találkozót adott az oroszok czárjának. Ez alkalommal Napoleon bemutatni akarván Sándornak azon csapatokat, amelyekkel őt legyőzte; nagy katonaiszmlét rendezett.

Amint Napoleon büszkén, meglegedetten szemlélgeté kedvencz gárdája sorait; egyszerre, egy gránátos előtt, kinek arczán nagy sebhely vala látható, mely homlokától arca közepéig huzódott, hirtelen megállva így szólt az oroszok czárjához:

— Mit hisz ön olyan katonákról, kik ilyen óriási sebekkel daczolni képesek? — ujjával egy kolosszális gránátosra mutatva.

— És mit hisz ön olyan katonákról, kik ilyen vágásokat osztogatnak? — vága vissza Sándor hirtelen.

— Halottak már azok valamennyien, felség! — szakította félbe az óriás közvitéz, a világ akkori két leghatalmasabb férfiának szavát.

A czár mintha nem értené a feleletet; hallgatott. Napoleon pedig köszönőleg bölintott fejével a derék katonának, ki őt gyors és talpraesett válaszával oly ügyesen menté ki zavarából.

Pár nap mulva ezen jelenet után, végigjárta Napoleon, mint gyakran szokása volt, nagyrabecsült gárdája laktanyáját, ama híres törzscapatét, amelynek katonáskodása legfényesebb eredményeit részben köszönheté.

A folyosók egyikében, egy vén gránátos vonta magára figyelmét, ki jobb térdén szép kis gyermeket ringatott.

A katona, bár látta, hogy császára feléje lépdegél, ülve maradt. — Bocsánat császárom — mondá — nem merek felállni, mert Jacquot, ez a kis lurkó, olyan lármát csapna, hogy felséged azonnal elhagyná e helyet.

— Neved Jacques? — kérdé Napoleon.

— Igen, felség. Ép azért nevezem e fiut Jacquotnak.

— Saját gyermeked?

— Nem enyim, felség. Hanem egy derék honleány, egy markotányosnő árván hagyott porontya. Anyja ép azon pillanatban, amint sebesült férjének egy korty pálinkát öntött szájába, az ellenség golyójától találva összerogyott s meghalt. Másnap férje is jobblétre költözött. Sulyos sebei megölték, és ez a kis tacsó magára maradt árván.

— És te vevéd őt gondviselés alá?

— Nem csupán magam. Az egész század sajátjaként tekinti. Apja, anyja hős halállal halt meg császárajért, ezért mi valamennyien becsületbeli kötelességünknek tartjuk gondozását. Társaim rám bízták a nevelés munkáját. S ha Isten megengedi, becsületes ember, derék és jó katona válik belőle.

— Helyes, nagyon helyes, Jacques — mondá gyöngéden a császár. — S minthogy adósok vagyok...

— Nekem felség? — kérdé önérzettel a gránátos. — A keresztet megkaptam ezért, — arczának sebhelyére mutatva.

— Ügyes feleletedért gondolom, melyet oly helyesen és találóan adtál a czárnak válaszul.

— Császárom, én teljesen meglegedett és boldog vagyok s egyébre nincs is szükségem. De ha felséged e porontyot kegyes leendő megajándékozni valami emlékekkel, úgy az egész életén át, mint talizmán, szerencséjére fog szolgálni.

Napoleon mosolyogva bölintott fejével, mintha mondaná: »legyen kívánatod szerint,« s aztán zsebei-ben kezdett keresgélgni.

Jacques karjára vevé a gyermeket; felállott.

A császár csak néhány aranyat talált magánál s azt az öregnek átadta. De jól tudta, hogy az ily érzelmű katona előtt a pénz nem becses, azért tovább keresgél. Midőn azonban minden kutatás daczára sem talált magánál egyéb alkalmas emléket, mint tubákos szelenczjét, azt minden gondolkodás nélkül átadta a gyermeknek. Észre vevé azonban, hogy a vén harczi nagyon különös arczot vág és rettentő bajusza között halk hangon e szavakat sutogja: »gyermeknek tubákos szelencze? Valóban komikus ajándék.«

E pillanatban Jacques karján a kis Jacquot előrehajolva, a császár kalpagjának kokárdájához kap.

— Látja felség, milyen okos ez a lurkó, vágyát minden tartózkodás nélkül tudatja — mondá a gránátos.

Napoleon pedig levéve kalapját, a ráerősített kokárdát lefejtvén, e szavakkal adá a gyermeknek, mely azt kitörő örömcacsogással ragadá kezébe: »Tartsd tiszteletben Franciaország színeit!« s azután hátratett kezekkel lassan tovább haladt.

Az öreg Jacques, sok országot-világot bejárt a későbbi években, a fenebbi nevezetes esemény után. Láta Spanyol, látta Németországot, Ausztriát, Oroszországot. Végre az elbai száműzetésbe kísért szeretett császáraját.

Jacquot-ot mindenütt magával vivé a gondos nevelőapja s a kis hadfi, hol gyalog, hol pedig a század málhás szekerén volt kénytelen kísérni őt. Volt csinos egyenruhája, kis kardja. Nyakában pedig, finom selyem szalagra erősítve, diszelgett a császár kokárdája. Nevelő apja elővigyázatból nem varrta a kis katonasapkára a drága ajándékot; hogy valamiképp el ne vesszen, a sapkával együtt. S különösen lelkére köté védenézének, hogy e kincstől — ha ő netán hirtelen meg találna halni — soha, semmi áron, semmi körülmény között meg ne válják.

Nyolcz év tünt le a véghetlen semmiség ürébe.

Napoleon legmagasabb tetőpontjára emelkedett az emberi hatalom és dicsőségnek. Mig végre az Európát megreszkettető meteor-óriás a Sz. Ilona-szigeti fogságban végképen elenyészett.

A hadsereg feloszlattott s a katonák hazaküldettek.

Ez volt Franciaország hálája.

Jacques, társaival egyenlő sorsban részesült. Semmije sem maradt, csupán sebhelyei, keresztje és a kis Jacquot.

Betegen s kimerülten barangoló be a vén harczi Franciaországot, szerény szolgálatot keresve mindenfelé; de a beteges öregot senki sem használhatja.

Napról napra mindinkább gyengülvén, nyomora is nőttön-nőtt az egykor hős hadfinak. Mig végre erejéből kifogyva, nem vala képes tovább vánszorogni s egy utszéli viskó omladványai között, halálos betegen, fekvé maradt.

Jacquot, tőle telhetőleg igyekezett ápolni szeretett nevelőapját. Szalmát hordott össze, hogy ágyat csinálhasson számára. Azután jószívű embereket keresve fel, könyöradományért esdekelve. Szegény gyermek, még nem vala képes felfogni a helyzet borzasztóságát.

A beteg öreg nem nyögött, nem panaszkodott, sőt lehetőleg igyekezett fájdalmaikat titkolni a fiu előtt. Azonban iszonyu szenvedései között, egyszer mégis e szavak törtek ki a kintől megrepedt ajkain: »Egy csepp pálinkát Jacquot, mert meghalok!«

Kétségbe esett ijedtséggel rohant ki a fiu az országútra és keserves esdeklések között kérte a járó-kelőket alamizsnáért. S midőn látta, hogy senki sem hallgatott könyörgésére, térdre borult s letépte melléről a drága kincs gyanánt őrzött kokárdát, azután imára összetett kezeivel magasra tartva azt, fájdalmas szivszaggató zokogással kiáltá: »tehát nincs egyetlen jószívű ember, ki egy ital pálinkárávalót adna haldokló atyámnak?«

— Mi ez? — kérdé a kokárdára mutatva, egy ép e pillanatban arra haladó idegen.

— Ez uram, a császár tulajdon kalpagján viselt, saját kezéből kapott ajándék, melyet oly nagyra becsülék eddig, hogy inkább fél kezemet hagytam volna levágni, hogysem megváljak tőle — nyöszörgé keserűen a fiu — de most vegye ön uram és adjon csak egyetlen sou-t, hogy halállal küzdő atyámnak egy kis pálinkát vehessek érte!...

— Az idegen ur kézen fogott s szó nélkül jött velem a viskó romjai közé — szakítá félbe az elbeszélést az ifju tengerésztiszt. — Jacques-t kastélyba szállíttatá és nemcsak felgyógyulása, de további eltartásáról is gondoskodott.

Engem pedig a tengerészeti iskolában képezte-tett. Sőt később, midőn a szegény Jacques elhunyt, fiául fogadott.

És ime tisztelt hölgyek s urak! az a nemes, azon nagylelkű férfiu itt áll önök előtt.

E szavaknál a deli termetű ifju tengerész, mint hálás gyermek könyezve, meghatottan ölelé át az örömben uszó öreg tábornokot.

— Derék fiu vált belőled kedves Jacquot! sok örömet szerezte nekünk — válaszolá megindultan a tábornok.

— Önök pedig kedves vendégeim, miután hallották az elbeszélést, most már értik, miért oly fakó az a kokárda, a mely hogy az én kedves fogadott fiamnak életén át szerencséhezó talizmánja legyen, szivemből kívánom.

ANEKDOTÁK.

A gyermekszobában. — Mit csinált ok, Palkó Gyurka!

— Hangversenyt játszunk. Gyurka a zongora, én a művész. Én ütöm és ő vonyt.

*

Rosz választás. Vásárolni volt egyet-mást a férj feleségével. Férjem uram mindenből a legolcsóbbját válogatta.

— No hiszen — zsémbeskedik az asszony — te is ugyan mindennek a legrosszát választod ám.

— Bizony kedves feleségem, akkor szoktam erre a rossz szokásra, mikor téged vettelek feleségül.

*

Jó és rossz cselekedetek. Magyarázza a tanító a jó és rossz cselekedet közti különbséget aztán föl-szólit egy nebulót:

— No Hajagos Miska, hát tudod-e most már, hogy mi az a jó és rossz cselekedet?

— Nem tudom biz én.

— Ejnye te tökfű! hát például a pajtasodnak van kalácsa, aztán te azt erőszakkal elveszed tőle: mit csinálsz te akkor?

— Hát biz én megeszem a kalácsot!

*

Vigasztalás. Nagy szárazság járt, nem igen termett széna. Ami megtermett, az ugyan méregdrága volt.

— Bizony, bizony — panaszkodik a mézárós a marhakereskedőnek — ha ilyen drága lesz a széna, maholnap ökröt sem kapunk.

— Ne féljen barátom — vigasztalja a marhakereskedő — amig engem lát, lesz addig ökör is!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Mezőfalvy György, H.-M.-Vásárhely, 6 korona 40 fillért; Gottrich Márton, Vecsés, 6 korona 40 fillért; Kondor Gyula, Balla, 6 korona 80 fillért; Könyves Kálmán, K-Félegyháza, 8 korona 93 fillért; Ujváry Péter, Szegzárd, 9 korona 60 fillért; Csikesz Géza, Budapest, 9 korona 90 fillért; Dietz Antal, Gyulafalva, 10 korona 10 fillért; Berzéthy Nándor, Murány, 13 korona 26 fillért; Véesei Frigyes, Budapest, 16 korona 43 fillért; Tóth Ferencz, Anina, 16 korona 55 fillért; Sziklai László, Budapest, 19 korona 74 fillért; Proksch Jakab, S.-/.-Ujhely, 20 korona 60 fillért; Szathmáry Károly, Uj-Arad, 28 korona 22 fillért; Deák Rencsisovszky József, Nagy-Becskerek, 36 korona 57 fillért; Puha József, Budapest, 42 korona 88 fillért; Torzsás György, Temesvár, 52 korona 28 fillért; Koller Ede, Sziszek, 63 korona 43 fillért; Somody Imre, Kecskemét, 83 korona 53 fillért; Kocsis János, Budapest, 70 korona 42 fillért; de Rivó József, Brod, 71 korona 49 fillért; Dobos Elek, Szombathely, 71 korona 62 fillért; köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — Reim Mihály, Budapest, december hóra; Grenda Pál, Szinóbbánya, január hóra; Miklós Gyula, Győrsziget, január és február hónapokra; Weisz Vilmos, Zágráb, február hóra; Gazsó Pál, Kula, február hóra; özv: Juhász Gáborné, Boba, február hóra; Miklós György, Balázsfalva, szeptember, október, november, december, január, február és márczius hónapokra; Spitzer Sámuel, Budapest, január, február és márczius hónapokra; Boros Mihály, Losoncz, január, február és márczius hónapokra; Pinviczky János, Tószeg, február és márczius hónapokra; Szikoszky József, Szabadka, február és márczius hónapokra; Balog Éva, Popovaca, február és márczius hónapokra; Delling Henrik, Budapest, február és márczius hónapokra; Bujni János, Baán, február és márczius hónapokra; Kerekes András, Stubnya, február és márczius hónapokra; Mustos István, Nagy-Bolyok, márczius és április hónapokra; Schmir-mund Kornél, Vukovár, január, február, márczius április, május és június hónapokra könyveltük.

Laptulajdonos: benedekfalvi Luby Gyula.

Felelős szerkesztő: Turtsányi Vilmos.

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerésznél
Budapest, VII. Erzsébet-körut 50

legjutányosabban beszerezhetők legjobb találmányu sérvkötők, összes betegápolási eszközök és kötszerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai fűzők és járógépek, valamint múltab és műkés saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fenti címre ügyelni tessék.

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása esetén 10% engedményben részesülnek.

Buschmann F könyvnyomdája, Budapest (Harisch-Bazár).

KILOMÉTER-PÉNZEK

könnyű kiszámításához **vonatkisérők** számára igen hasznos táblázatos kimutatást állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szívesen ajánljuk minden máv. vonatkisérő figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pályaudvaron **60 fillér** árban.

BARBARITS KÁROLYNÉ

okleveles szülésznő

ki már 1000 szülésnél működött, husz éves gyakorlattal bir, ajánlja magát.

Lakik: I., Krisztina-körut 131. I. e. ajtó 10.

Háztartási iskola.

Budapest, VII. Rottenbiller-uteza 15. sz.

A főváros egyik legkiválóbb intézete, ahol a délelőtti órákban polgárleányok és előkelő uri hölgyek tanulnak sütni, főzni varni igen csekély díjazás ellenében. Az iskola br. *Dániel Ernőné*, az ország egyik legkiválóbb mágnessasszonyának gondozása alatt áll, ki személyesen is örködik az oktatás helyes iránya felett

Igazgató: *Szécskay István*, vezető: *Balázs Sándorné*, kézimunka - tanító: *Koncz Ida*.

TANKÖNYV

A VASUTI ALTISZTI KÉPEITÉSHEZ.

- TARTALMA: I. Történelem.
II. Földrajz.
III. Természettan.
IV. Számтан.
V. Mértan.

Irta: **KERTÉSZ ÁRMIN.**

m. kir. áll. vasuti hivatalnok.

A könyv megrendelhető szerzőnél. Budapest, Dohány-uteza 28. sz. és lapunk kiadóhivatalában.

 Bolti ára 2 korona 20 fillér.

A »Kürtárs« tagjai és előfizetői megrendelhetik kiadóhivatalunk utján **1 korona 60 fillér kedvezményes árban.**